

DIDACTICA MATEMATICII
PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Iliana Dumitrescu

DIDACTICA
MATEMATICII
PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

EDITURA UNIVERSITARĂ
București

Colecția ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUMITRESCU, ILIANA

Didactica matematicii pentru învățământul primar / Iliana

Dumitrescu. - București : Editura Universitară, 2021

ISBN 978-606-28-1404-5

37

51

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062814045

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2021
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021.315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

Lista figurilor.....	7
Aplicații.....	11
I. MATEMATICA ÎN CURRICULUMUL NAȚIONAL.....	13
1.1. Finalitățile învățământului primar	14
1.2. Curriculumul Național. Concepte cheie	19
1.3. Programa școlară de matematică pentru învățământul primar.....	23
1.3.1. Structura programei.....	23
1.3.2. Competențele generale și competențele specifice.....	25
1.3.3. Conținuturile învățării	30
1.3.4. Reflectarea conținuturilor învățării în manualul școlar	43
Bibliografie	48
II. REPERE METODOLOGICE PRIVIND PREDAREA MATEMATICII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR.....	49
2.1. Numere naturale.....	50
2.1.1. Specificitatea clasei pregătitoare.....	51
2.1.2. Numerele naturale de la 0 la 31. Clasa pregătitoare	54
2.1.2.1. Introducerea numerelor naturale de la 0 la 10.....	54
2.1.2.2. Introducerea numerelor naturale de la 11 la 20	59
2.1.2.3. Introducerea numerelor naturale de la 21 la 31	61
2.1.3. Numerele naturale de la 0 la 100. Clasa I.....	61
2.1.4. Numerele naturale mai mici decât 1 000 000. Clasele II – IV	63
2.1.5. Compararea, ordonarea și rotunjirea numerelor naturale.....	67
2.1.5.1. Compararea și ordonarea numerelor naturale.....	67
2.1.5.2. Rotunjirea numerelor naturale	68
2.2. Operații cu numere naturale.....	73
2.2.1. Adunarea și scăderea	74
2.2.1.1. Adunarea și scăderea până la 10	75
a) Adunarea numerelor până la 10	75
b) Scăderea numerelor până la 10	77
c) Legătura dintre adunare și scădere.....	79
2.2.1.2. Adunarea și scăderea în centrul 0 → 20	81
a) Adunarea și scăderea în centrul 0 → 20, fără trecere peste ordin	81

b) Adunarea și scăderea în centrul 0 → 20, cu trecere peste ordin	83
2.2.1.3. Adunarea și scăderea în centrul 0 → 100	88
2.2.1.4. Numărul 100.....	90
2.2.1.5. Adunarea și scăderea numerelor naturale mai mari decât 100	92
2.2.1.6. Aflarea unui număr necunoscut.....	93
a) Metoda mersului invers	93
b) Metoda balanței	97
2.2.2. Înmulțirea și împărțirea.....	106
2.2.2.1. Predarea înmulțirii	107
a) Înmulțirea unui număr cu 10, 100, 1 000.....	109
b) Înmulțirea a două numere dintre care unul este scris cu o cifră și rezultatul nu depășește 10 000	110
c) Înmulțirea numerelor când factorii au cel mult trei cifre	112
2.2.2.2. Predarea împărțirii	113
2.2.3. Ordinea efectuării operațiilor	125
2.3. Rezolvarea de probleme	129
2.3.1. Probleme care se rezolvă printr-o singură operație	131
2.3.2. Probleme care se rezolvă prin două sau mai multe operații	137
2.4. Frații	141
2.4.1. Reprezentarea, scrierea și citirea fracțiilor	142
2.4.2. Compararea fracțiilor	145
2.4.2.1. Frații egale	145
2.4.2.2. Compararea unei fracții cu întregul	146
2.4.2.3. Compararea a două fracții	147
2.4.3. Adunarea și scăderea fracțiilor cu același numitor	148
2.5. Elemente de geometrie.....	153
2.5.1. Elemente de geometrie în programele școlare pentru clasele P-IV	154
2.5.2. Specificul predării elementelor de geometrie	155
2.5.3. Lectura personalizată a programelor școlare	158
2.6. Unități de măsură.....	167
2.6.1. Unitățile de măsură în programele școlare pentru clasele P-IV	168
2.6.2. Clarificări conceptuale.....	169
2.6.3. Măsurarea lungimii	170
2.6.4. Măsurarea capacității vaselor	177
2.6.5. Măsurarea masei corpurilor	177
2.6.6. Măsurarea timpului	183
2.6.7. Măsurarea valorii. Bani.....	184
Bibliografie	188

LISTA FIGURILOR

Figura 1. Niveluri de dezvoltare a competențelor cheie.....	15
Figura 2. Aspecte esențiale în dezvoltarea personalității copilului	16
Figura 3. Structura Curriculumului Național	19
Figura 4. Planul-cadru de învățământ pentru învățământul primar / 2013	22
Figura 5. Exemplu de abordare concentrică a conținuturilor învățării.....	31
Figura 6. Etape în formarea conceptului de număr natural.....	55
Figura 7. Corespondență mulțimi.....	57
Figura 8. Compunerea și descompunerea unei mulțimi.....	58
Figura 9. Formarea numărului 11.....	59
Figura 10. Formarea numărului 12	60
Figura 11. Formarea numărului 20	60
Figura 12. Formarea numărului 21	61
Figura 13. Reprezentarea grafică a numărului 100	62
Figura 14. Compunerea și descompunerea numărului 100	62
Figura 15. Caracteristicile sistemului de numerație	65
Figura 16. Abordarea concentrică a adunării și scăderii.....	74
Figura 17. Etape în predarea adunării și scăderii până la 10	75
Figura 18. Adunarea ca reuniune a două mulțimi de obiecte concrete	75
Figura 19. Adunarea ca reuniune de mulțimi reprezentate simbolic.....	76
Figura 20. Terminologie adunare.....	76
Figura 21. Scăderea ca diferență dintre o mulțime și o submulțime a sa, folosind obiecte concrete	77
Figura 22. Adunarea ca reuniune de mulțimi reprezentate simbolic.....	78
Figura 23. Terminologie scădere.....	78
Figura 24. Probleme ilustrate	80
Figura 25. Operații inverse.....	94
Figura 26. Metoda balanței. Aflarea unui factor	100
Figura 27. Metoda balanței. Aflarea de împărțitului	101
Figura 28. Abordarea concentrică a înmulțirii și împărțirii.....	106
Figura 29. Terminologie înmulțire	107

Figura 30. Înmulțirea prin adunare repetată	107
Figura 31. Tabla înmulțirii	108
Figura 32. Modalități de împărțire.....	114
Figura 33. Abordarea concentrică a rezolvării de probleme	129
Figura 34. Structura unei probleme.....	131
Figura 35. Etape în rezolvarea unei probleme (I)	131
Figura 36. Etapa reprezentării grafice în rezolvarea de probleme	134
Figura 37. Schematizarea unei probleme simple.....	136
Figura 38. Etape în rezolvarea unei probleme.....	137
Figura 39. Pași logici în rezolvarea unei probleme	139
Figura 40. Recomandări privind lectura activă a unei probleme.....	139
Figura 41. Abordarea concentrică a fracțiilor	141
Figura 42. Frații echivalente: $1/2 = 2/4$	142
Figura 43. Întreg și fracții dintr-un întreg.....	143
Figura 44. Frații egale: $1/2 = 2/4 = 4/8$	145
Figura 45. Reprezentarea procentelor.....	146
Figura 46. Frații: subunitară, echiunitară, supraunitară	146
Figura 47. Compararea fracțiilor	148
Figura 48. Componerea și descomponerea fracțiilor	150
Figura 49. Abordarea concentrică a elementelor de geometrie	154
Figura 50. Ordinea contextelor de învățare a elementelor de geometrie	155
Figura 51. Abordarea concentrică a unităților de măsură.....	168
Figura 52. Studiarea unităților de măsură pe clase	169
Figura 53. Rigle gradate	172
Figura 54. 1 cm pe liniatura caietului de matematică	172
Figura 55. Măsurare și trasare 1 m = 100 cm	173
Figura 56. Instrumente pentru măsurarea lungimii.....	173
Figura 57. Multiplii și submultiplii metrului.....	174
Figura 58. Schemă-suport denumiri multipli și submultipli.....	175
Figura 59. Schemă-suport Multiplii și submultiplii metrului. Transformări	176

LISTA TABELELOR

Tabelul 1. Comportamente specifice – Nivel elementar	17
Tabelul 2. Competențe generale pentru Matematică, clasele P-IV	25
Tabelul 3. Competențe specifice derivate din CG Utilizarea numerelor în calcule	27
Tabelul 4. Tabel sintetic: Conținuturile învățării la matematică, clasele P-IV	30
Tabelul 5. Conținuturile învățării la matematica pentru clasele P-IV	32
Tabelul 6. Abordarea integrată a învățării la matematica pentru clasele P - IV	54
Tabelul 7. Exemple de coduri pentru reprezentarea numerelor din centrul 0 -100 ...	62
Tabelul 8. Formarea numerelor naturale	63
Tabelul 9. Clase și ordine	64
Tabelul 10. Rotunjirea numerelor naturale	68
Tabelul 11. Proprietățile adunării	77
Tabelul 12. Adunarea și scăderea până la 20, fără trecere peste ordin	82
Tabelul 13. Tipuri de adunări și scăderi până la 100, cu trecere peste ordin	86
Tabelul 14. Tipuri de adunări și scăderi până la 100, fără trecere peste ordin	86
Tabelul 15. Tipuri de adunări și scăderi până la 100, cu trecere peste ordin	88
Tabelul 16. Numărul 100	90
Tabelul 17. Schematizarea unei probleme rezolvabile prin metoda mersului invers	95
Tabelul 18. Metoda balanței. Aflarea unui termen	98
Tabelul 19. Metoda balanței. Aflarea descăzutului	99
Tabelul 20. Proprietățile înmulțirii	107
Tabelul 21. Înmulțirea cu 10, 100, 1 000	109
Tabelul 22. Cazuri speciale de împărțire	114
Tabelul 23. Împărțirea $U : U$	116
Tabelul 24. Împărțirea $ZU : U$, cu rest 0	117
Tabelul 25. Împărțirea $ZU : U$, cu rest diferit de 0	119
Tabelul 26. Ordinea efectuării operațiilor	125
Tabelul 27. Introducerea parantezelor drepte	126
Tabelul 28. Categoriile de probleme care se rezolvă prin adunare sau scădere	135
Tabelul 29. Tipuri de fracții. Caracteristici	147

Tabelul 30. Competențe specifice și exemple de activități de învățare pentru elementele de geometrie	152
Tabelul 31. Aplicație: Măsurarea lungimii.....	167
Tabelul 32. Competențe specifice și exemple de activități de învățare pentru măsurarea lungimii, capacității, masei.....	171

APLICAȚII

APLICAȚIA 1. Analiza competențelor generale la matematica pentru clasele P-IV.....	24
APLICAȚIA 2. Corespondența competențe – conținuturi	27
APLICAȚIA 3. Abordarea concentrică a conținuturilor învățării	40
APLICAȚIA 4. Analiza unui manual de matematică pentru învățământul primar	42
APLICAȚIA 5. Modalități de introducere a numerelor naturale de la 0 la 100 în Manualul de Matematică și explorarea mediului, clasa I	63
APLICAȚIA 6. Probleme ilustrate.....	79
APLICAȚIA 7. Temă de reflecție	91
APLICAȚIA 8. Metoda mersului invers	97
APLICAȚIA 9. Metoda balanței.....	102

TESTE DE (AUTO)EVALUARE

Test de (auto)evaluare nr. 1. Matematica în Curriculumul Național.....	43
Test de (auto)evaluare nr. 2. Numere naturale.....	68
Test de (auto)evaluare nr. 3. Adunarea și scăderea numerelor naturale.....	102
Test de (auto)evaluare nr. 4. Înmulțirea și împărțirea numerelor naturale.....	126
Test de (auto)evaluare nr. 5. Rezolvarea de probleme.....	139
Test de (auto)evaluare nr. 6. Frații.....	150
Test de (auto)evaluare nr. 7. Elemente de geometrie.....	164
Test de (auto)evaluare nr. 8. Unități de măsură.....	184

I. MATEMATICA ÎN CURRICULUMUL NAȚIONAL

- 1.1. Finalitățile învățământului primar
- 1.2. Curriculumul Național. Concepte cheie
- 1.3. Programa școlară de matematică pentru învățământul primar
  - 1.3.1. Structura programei
  - 1.3.2. Competențe generale și competențe specifice
  - 1.3.3. Conținuturile învățării
  - 1.3.4. Reflectarea conținuturilor învățării în manualul școlar

1.1. Finalitățile învățământului primar

Legea educației naționale nr. 1/2011 stabilește scopuri specifice corespunzătoare fiecărui nivel de învățământ (Cap IV). Astfel, potrivit legii, în **învățământul preuniversitar** curriculumul național este centrat pe *formarea și dezvoltarea/diversificarea competențelor cheie care conturează profilul de formare al elevului*.

Profilul de formare al absolventului de învățământ preuniversitar este structurat pornind de la cele **8 competențe cheie**, recomandate de Parlamentul European¹:

1. comunicare în limba maternă;
2. comunicare în limbi străine;
3. **competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii;**
4. competență digitală;
5. a învăța să înveți;
6. competențe sociale și civice;
7. spirit de inițiativă și antreprenoriat;
8. sensibilizare și exprimare culturală.

Competențele cheie reprezintă un ansamblu de cunoștințe, abilități și atitudini necesare oricărei persoane pe parcursul întregii vieți.

Curriculumul național urmărește formarea și dezvoltarea competențelor cheie pe parcursul învățământului preuniversitar. Astfel:

- ⇒ Primii 5 ani din învățământul obligatoriu, și anume clasele pregătitoare-IV, corespunzătoare **învățământului primar**, asigură un **nivel elementar** de dezvoltare a competențelor cheie.
- ⇒ La finalul învățământului obligatoriu, după parcurgerea **învățământului secundar** (clasele V-X), absolventul trebuie să dețină un **nivel funcțional** al competențelor cheie.
- ⇒ Parcurgerea integrală a **învățământului preuniversitar** ar trebui să asigure absolventului un **nivel dezvoltat** al competențelor cheie.

---

¹ Recomandarea Parlamentului European și Consiliului privind competențele cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC)

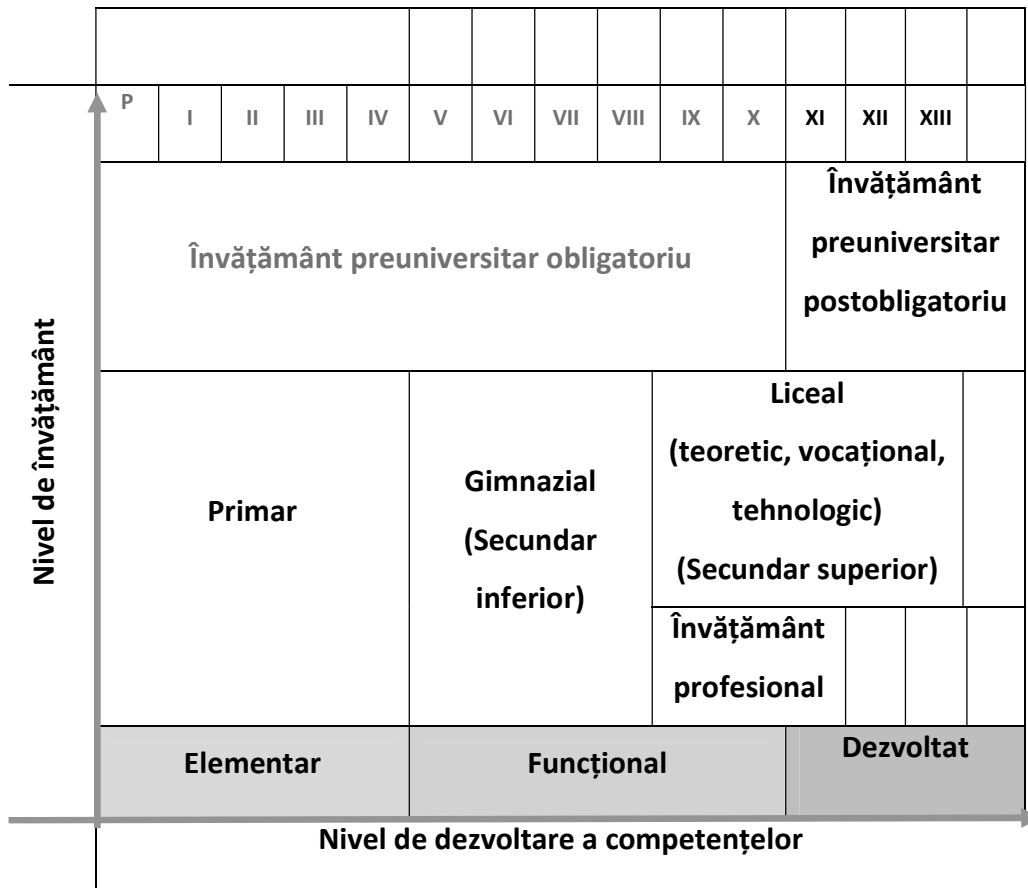

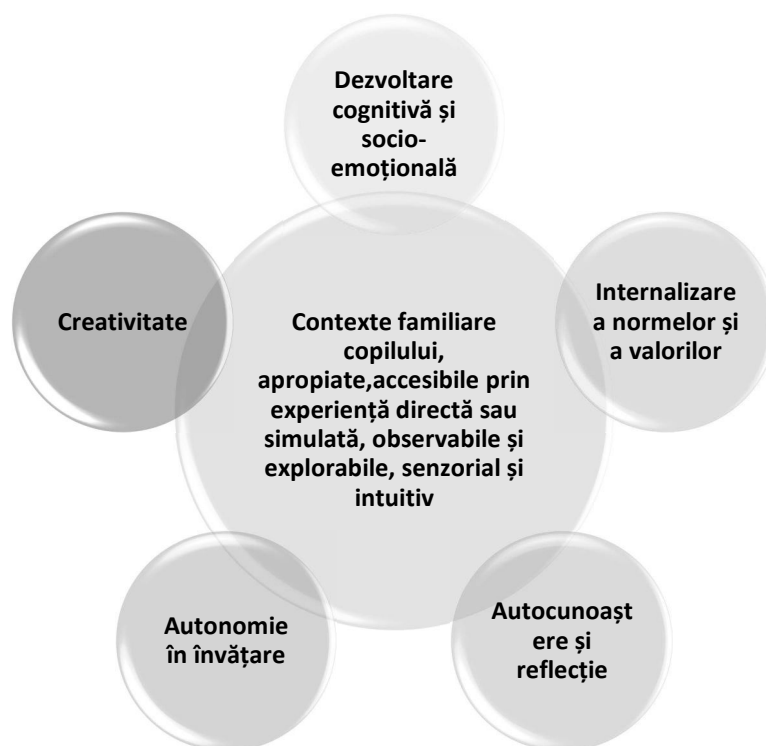
Figura 1. Niveluri de dezvoltare a competențelor cheie

Pentru definirea celor trei niveluri de dezvoltare a competențelor cheie, sunt urmărite aspecte esențiale în dezvoltarea personalității elevului:

- ✓ dezvoltarea cognitivă și socio-emoțională;
- ✓ internalizarea normelor și a valorilor;
- ✓ autocunoașterea și reflecția;
- ✓ autonomia în învățare;
- ✓ creativitatea.

Învățarea se realizează pornind de la contexte familiare copilului, apropiate, accesibile prin experiență directă sau simulată, observabile și explorabile senzorial și intuitiv.

Figura 2. Aspecte esențiale în dezvoltarea personalității copilului

Dezvoltarea competențelor cheie la nivel elementar se concretizează într-o serie de acțiuni, comportamente observabile și măsurabile, enumerate sintetic în Tabelul 1.

Tabelul 1. Comportamente specifice – Nivel elementar

Nivel elementar	
Dezvoltare cognitivă și socio-emoțională	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Desfășoară activități concrete. ✓ Observă, recunoaște, explorează și verbalizează procese naturale și sociale simple, sentimente, emoții. ✓ Rezolvă probleme simple. ✓ Exprimă cu claritate puncte de vedere personale.
Internalizarea normelor și valorilor	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Relaționează adecvat și onest cu cei din jur, aplicând norme, valori și modele de comportament. ✓ Participă la activități de grup, asumându-și diverse roluri. ✓ Recunoaște și apreciază diversitatea (etnoculturală, lingvistică, religioasă etc.).
Autocunoaștere și reflecție	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Identifică preferințe personale, interese de cunoaștere și emoții. ✓ Aplică rutina zilnică de învățare. ✓ Formulează intuitiv obiective personale de învățare. ✓ Manifestă disponibilitate pentru efort.
Autonomie în învățare	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizează sarcini de învățare simple și familiare, cu asistență sau sprijin din partea adulților.
Creativitate	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Manifestă interes față de nou. ✓ Identifică spontan și intuitiv soluții noi la probleme simple. ✓ Utilizează elemente de limbaj expresiv simplu. ✓ Utilizează achiziții din diverse domenii pentru rezolvarea unei sarcini.

Profilul de formare al absolventului de clasa a IV-a²

Referindu-ne doar la **competențele matematice (A)** și **competențele de bază în științe și tehnologii (B)**, profilul de formare al absolventului de clasa a IV-a prezintă următoarele caracteristici:

- Manifestarea curiozității pentru aflarea adevărului și pentru explorarea unor regularități și relații matematice întâlnite în situații familiare (A);
- Formularea unor explicații simple, utilizând terminologia specifică matematicii (A)
- Rezolvarea de probleme în situații familiare, utilizând instrumente și/sau procedee specifice matematicii (A);
- Realizarea unui demers investigativ simplu prin parcurgerea unor etape în vederea atingerii unui scop (B);
- Realizarea unor produse simple pentru nevoi curente în activitățile proprii de învățare, cu sprijin din partea adulților (B);
- Manifestarea interesului pentru sănătatea propriei persoane și pentru un mediu curat (B);
- Aplicarea unor reguli elementare de igienă personală și de comportament responsabil în raport cu mediul (B).

---

² Repere pentru proiectarea și actualizarea Curriculumului Național. Document de politici educaționale, Institutul de Științe ale Educației, 2015

1.2. Curriculumul Național. Concepte cheie

Curriculumul Național reprezintă ansamblul coerent al ► planurilor-cadru de învățământ și al ► programelor școlare din învățământul preuniversitar (art. 64, al. (2), LEN 2011).

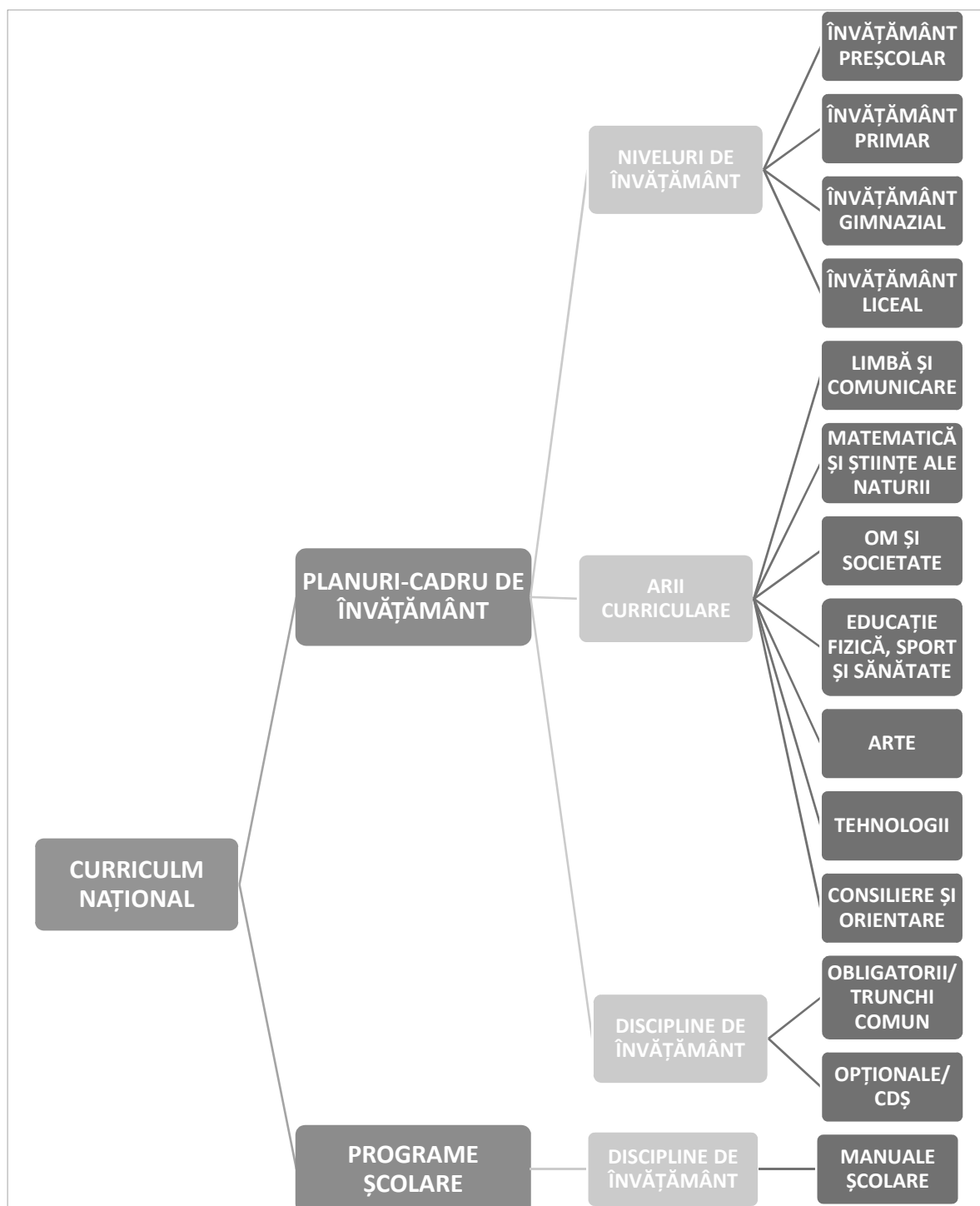

Figura 3. Structura Curriculumului Național

Pentru învățământul primar, documentele curriculare oficiale³ sunt:

- ✓ Planul-cadru de învățământ pentru învățământul primar, aprobat prin OMEN 3371/12.03.2013;
- ✓ Programele școlare pentru clasele P-II, aprobate prin OMEN 3418/19.03.2013;
- ✓ Programele școlare pentru clasele III-IV, aprobate prin OMEN 5003/02.12.2014;
- ✓ Programe școlare pentru discipline opționale, din oferta MEN.

Concepte cheie asociate Curriculumului Național

- **Plan-cadru de învățământ** - document de politică educațională care *precizează, pe ani de studiu, disciplinele studiate de către elevi în școală și numărul de ore alocat fiecăreia dintre acestea; reflectă parcursul de învățare pe care școala îl oferă copiilor pe durata unui nivel de învățământ, precizând disciplinele de studiu obligatorii (trunchiul comun) pentru fiecare an școlar și numărul de ore alocat acestora pe săptămână, precum și numărul de ore alocat disciplinelor opționale (curriculum la decizia școlii / CDS).*

Potrivit Legii educației naționale, art. 66, al. (3), pentru fiecare disciplină de studiu, programa școlară acoperă 75% din orele de predare și evaluare, lăsând la dispoziția profesorului 25% din timpul alocat disciplinei. În funcție de caracteristicile elevilor și de strategia școlii, profesorul decide dacă folosește acest timp pentru marcator la învățare, consolidarea, stimularea elevilor capabili de performanțe superioare, conform unor planuri individuale de învățare elaborate pentru fiecare elev.

---

³ Accesibile pe site-ul <http://programe.ise.ro/#>.

